

Królik – użytkowanie mięsne czy futerkowe?

Dorota Kowalska

Instytut Zootechniki, Dział Genetyki i Hodowli Zwierząt, 32-083 Balice k. Krakowa

Chów królików, z gospodarskiego punktu widzenia, jest ważnym i przyszłościowym kierunkiem produkcji zwierzęcej. Króliki, jako zwierzęta produkcyjne, charakteryzują się bowiem wysokimi wskaźnikami cech użytkowych, decydujących właśnie o ich przydatności gospodarczej. Należy tutaj wymienić: dużą płodność i plenność, wczesne dojrzewanie i wysokie tempo wzrostu młodych, dobre wykorzystanie paszy, wysoką wydajność rzeźną, wysoką jakość mięsa i wartościowe skóry zaczynające odgrywać coraz poważniejszą rolę jako surowiec futrzarski.

W ciągu ostatniego stulecia chów i hodowla królików przeszły wiele przemian. Jeszcze w latach 80. ubiegłego wieku, przy systematycznie malejącej roli użytkowości futerkowej, coraz większej wagi zaczęły nabierać badania nad wzrostem królików w aspekcie użytkowania mięsnego. Z końcem lat 90. pojawiły się jednak w Polsce króliki rekсы, które użytkuje się głównie z powodu ich bardzo oryginalnej okrywy włosowej, a ich skóry stanowią podstawowy produkt tej produkcji. Należy więc zadać sobie pytanie, na co powinien zdecydować się przyszły hodowca, mając na uwadze fakt, że występują pewne różnice w technologii produkcji królików mięsnych i futerkowych?

W ostatnich kilkunastu latach obserwuje się zmiany zachodzące w diecie zamożnych społeczeństw europejskich. Większa dbałość o zdrowie spowodowała, że mięso królicze, dzięki niezaprzeczalnym walorom dietetycznym i smakowym, zyskało popularność. Zaliczane jest ono do grupy mięs białych, o niskiej zawartości cholesterolu, a zawarte w nim składniki pokarmowe są w 90% przyswajalne przez człowieka (Łabecka, 1990).

Tradycja spożywania mięsa króliczego

nie jest wprawdzie w Polsce bogata, ale dzięki działaniom promocyjnym produkt ten powoli zdobywa rynek. Należy jednak uświadomić sobie pewien paradoks – mięso królicze stało się w kraju mięsem przeznaczonym dla ludzi albo bardzo biednych albo bogatych. Do pierwszej grupy zaliczyć można drobnych rolników i działkowców posiadających nieduży areal ziemi, na którym stosunkowo niskim kosztem mogą odkarmić małe stado królików i otrzymane mięso wykorzystać na własne potrzeby. Drugą grupę stanowią klienci supermarketów, w których cena kilograma mięsa króliczego (w wyrębach) sięga nawet 35 złotych, a więc przewyższa cenę cielęciny.

Dalszy rozwój produkcji mięsa króliczego w kraju będzie uzależniony nie tylko od wzrastającego popytu, ale także od kosztów wytworzenia w stosunku do kosztów produkcji mięs innych gatunków zwierząt gospodarskich.

Pewną szansą dla polskich hodowców staje się również wzrost popytu na mięso królicze w krajach Unii Europejskiej. Powoli na rynek ten zaczynają być dopuszczani producenci z zewnątrz, dysponujący surowcem o najwyższym standardzie jakościowym. W przypadku tuszek króliczych zwraca się uwagę na dobre umięśnienie bez nadmiernego otłuszczenia i jasną barwę mięsa.

Ważnym aspektem w hodowli królików mięsnych jest skala produkcji. Produkcja towarowa, z użyciem co najmniej 200 samic stada podstawowego, daje więcej korzyści niż chów tradycyjny, prowadzony w oparciu o kilka lub kilkanaście sztuk. Umożliwia ona bowiem regulowanie wzrostu ilościowego i jakościowego produkcji w zależności od potrzeb rynkowych oraz pozyskiwanie dużej liczby tuszek o jednolitym standardzie, podobnym otłuszczeniu, bar-

wie, masie, kształcie i właściwościach smakowych. Pozwala także na maksymalne wykorzystanie zdolności biologiczno-produkcyjnych zwierząt, a przez to intensyfikację rozrodu i tempa wzrostu oraz ochronę zdrowia.

Króliki należą do zwierząt wielorodzących, gdyż ich rozród może odbywać się w ciągu całego roku. Możliwości rozrodcze sięgają nawet 70 królików od jednej samicy rocznie pod warunkiem wykorzystania tzw. rui poporodowej (w 2-3 dniu po porodzie).

Intensywny rozród polega na uzyskaniu maksymalnej liczby miotów od samicy w roku, co stwarza konieczność krycia na 2-3 dzień lub 7-10 dni po porodzie i odsadzaniu młodych w 8-30 dniu życia. W tym systemie rozplodu występuje nakładanie się ciąży na laktację samic. Intensywny chów królików musi się odbywać w pomieszczeniach ogrzewanych, z możliwością wydłużenia dnia świetlnego do 16 godzin. Okres eksploatacji matek trwa z reguły do wydania około 10 miotów, co oznacza wymóg brakowania 80-90% samic stada podstawowego w roku.

Średnia intensywność rozplodu odpowiada przeciętnym warunkom fermowym. Przy tym systemie chowu samice są kryte w 10-14 dni po porodzie, a młode odsadza się w wieku 30-35 dni. Występuje tutaj również nakładanie się ciąży na laktację, ale system ten uważany jest za bardziej humanitarny i staje się powoli dominujący w hodowli tego gatunku zwierząt. Roczny wskaźnik remontu stada wynosi w tym wypadku 60-65%.

Jeżeli hodowca zdecyduje się na intensywny lub średnio intensywny system chowu musi wziąć pod uwagę fakt, że tak eksploatowane samice powinny być odpowiednio żywione.

Korzystne wyniki, zarówno produkcyjne jak i ekonomiczne, otrzymuje się stosując w żywieniu królików pełnodawkowe granulowane mieszanki paszowe (Gut i in., 1989; Parigi-Bini, 1988), których receptury opracowano w Polsce z końcem lat siedemdziesiątych (Gut i in., 1989; Kopański, 1984). Pełnodawkowe mieszanki granulowane, dostępne w handlu zawierają: susz z zielonek, otręby pszenne, śrutę jęczmienną, śrutę kukurydzianą, śrutę sojową poekstrakcyjną, mleko w proszku, drożdże pastewne, fosforan paszowy, NaCl oraz dodatek mineralno-witaminowy wraz z kokcydiostatkiem. Obecnie dostępne są dwa typy mieszanek dla stada podsta-

wowego o zwiększonej ilości białka oraz dla młodzieży rosnącej.

Pasze normuje się uwzględniając takie czynniki, jak: masa ciała, wiek oraz stan fizjologiczny, przy czym ogólna ilość energii oraz proporcje białka (aminokwasów), włókna i tłuszczu zawarte w paszy decydują o wynikach żywienia.

U intensywnie eksploatowanych królic wzrasta zapotrzebowanie pokarmowe, szczególnie na niektóre składniki mineralne, a zwłaszcza na Ca, P, Fe i Zn oraz witaminy. Samice uruchamiają rezerwy własnego organizmu na pokrycie potrzeb wynikających z szybko rosnącej produkcji mleka i jednoczesnego wzrostu masy kostnej rozwijających się płodów.

Dlatego, należy zwrócić uwagę na zawartość w mieszance odpowiedniej ilości witamin oraz makro- i mikroelementów. Najczęściej wykorzystywane zalecenia dotyczące dodatku witamin do diety zostały opracowane przez Lebas (2000) (tab. 1).

Hodowca powinien jednak pamiętać, że niektóre gatunki zwierząt gospodarskich, w tym także królik, mogą syntetyzować witaminy z grupy B (zwłaszcza witaminę B₁₂), a także witaminę K na drodze mikrobiologicznej dzięki obecności w przewodzie pokarmowym specyficznej flory bakteryjnej. Powstająca w ten sposób ilość witamin może niekiedy w pełni pokrywać zapotrzebowanie organizmu. Jak podaje Kopański (1984), kał nocny, który jest pobierany przez królika wprost z odbytu i ponownie trawiony, zawiera w stosunku do ilości witamin zawartych w dziennej dawce pokarmowej 83% kwasu nikotynowego, 100% ryboflawiny, 165% kwasu pantotenowego i 42% witaminy B₁₂.

Składniki mineralne są najczęściej wprowadzane do diety w ilościach zgodnych z zaleceniami Lebas (1989). Samice intensywnie eksploatowane powinny pobierać w diecie 1,30-1,35% Ca, 0,60-0,65% P, 0,25% Na, 0,30% Mg, 0,25% S, 100 mg/kg Fe, 50 mg/kg Zn, 5 mg/kg Mg, 0,1 mg/kg F.

Do intensywnej produkcji królików rzeźnych należy wybierać rasy, które charakteryzują się następującymi cechami:

- wczesnym dojrzewaniem, a więc takie, które w wieku 4-4,5 miesiąca mogą być włączone do stada podstawowego i użytkowane rozplodowo,
- wysoką płodnością i plennością –

- charakteryzujące się wysoką aktywnością rozplodową; samice dają liczne mioty – powyżej 7 królicząt,
- dużym tempem wzrostu i dziennymi przyrostami powyżej 35 g,
 - małym zużyciem paszy na 1 kg przyrostu – około 3,5 kg,
- dobrym umięśnieniem przy niskim otłuszczeniu.
- Uwzględniając wymienione dane należy stwierdzić, że do intensywnej produkcji królików rzeźnych nadają się rasy typowo mięsne, takie jak nowozelandzkie białe, kalifornijskie, termondzkie białe, nowozelandzkie czerwone.

Tabela 1. Zalecenia praktyczne i poziom dodatków witaminowych w paszach pełnodawkowych zbilansowanych dla królików (Lebas, 2000)

Table 1. Practical recommendations and level of vitamin supplements in complete balanced diets for rabbits (Lebas, 2000)

Witamina <i>Vitamin</i>	Zalecany dodatek <i>Recommended supplement</i>	Stosowana wysokość dodatku, która nie powoduje zaburzeń <i>Dietary level that causes no disturbances</i>		Zawartość w paszach powodująca jakiegokolwiek zaburzenia <i>Dietary level that results in disturbances</i>		
		Min. <i>minimum</i>	Maks. <i>maximum</i>	niedobór <i>deficiency</i>	poziom toksyczny <i>toxic level</i>	
A (retinol)	j.m./IU	10 000	6000	20 000	2000	100 000
D	j.m./IU	1000	600	2000	300	3500
E	ppm	50	25	10 000	17	(1)
K	ppm	2	0	5	0	(1)
B ₁ (tiamina – <i>thiamine</i>)	ppm	2	0	(2)	-	200
B ₂ (ryboflawina – <i>riboflavin</i>)	ppm	6	0	(2)	-	(2)
Nikotynamid (wit. PP) - <i>Nicotinamide (vit. PP)</i>	ppm	30	0	(2)	-	(2)
Kwas pantotenowy - <i>Pantothenic acid</i>	ppm	20	0	(2)	-	(2)
B ₆ (pirodyksyna - <i>pyridoxine</i>)	ppm	4	0	(2)	-	(2)
Kwas foliowy - <i>Folic acid</i>	ppm		0	(2)	-	(2)
B ₁₂	ppm	0,02	0	(2)	-	(2)
Biotyna - <i>Biotin</i>	ppm	0,10	0	(2)	-	(2)
Cholina - <i>Choline</i>	ppm	200	0	(2)	-	(2)
C	ppm	250	0	10 000	-	(1)

(1) – nie obserwowano szkodliwego wpływu związanego z dużym dodatkiem tej witaminy.

(1) – no harmful effect related to high vitamin supplement was observed.

(2) – brak danych z badań, w których stosowano dawki duże lub bardzo duże, a ryzyko intoksykacji z powodu przedawkowania witamin z grupy B jest bardzo małe z racji niskiej zdolności magazynowania w organizmie witamin z tej grupy.

(2) – no data from the study in which high or very high doses were used, while the risk of intoxication due to overdose of B group vitamins is very small due to the low body capacity to store B group vitamins.

Królik nowozelandzki biały
A New Zealand White rabbit

Królik kalifornijski
A Kalifornia rabbit

Królik termondzki biały
A Termond White rabbit

Królik nowozelandzki czerwony
A New Zealand Red rabbit

Samice wymienionych ras dają w miocie 8-10 sztuk potomstwa. Króliki te charakteryzują się krępa budową ciała i długim tułowiem o dobrze rozwiniętej partii tylnej. Młode przy odpowiednim żywieniu osiągają wymaganą wagę ubojową – 2,5 kg w wieku 77-90 dni życia.

Cena żywca króliczego w ubojniach waha się w granicach 4,50 – 5,50 zł za 1 kg. Dużo wyższe ceny oferują ubojnie unijne, jednak zainteresowane są one odbiorem co najmniej 2 tysięcy sztuk tygodniowo, a temu niestety nasze polskie fermy nie są w stanie sprostać.

Pomieszczenia do hodowli królików muszą sprostać określonym wymaganiom. Hodowca powinien pamiętać o tym, że króliki wykazują dużą odporność na niskie temperatury, natomiast są wrażliwe na zbyt wysokie oraz bezpośrednio działanie promieni słonecznych. W małych gospodarstwach przydomowych, zarówno w okresie zimowym, jak i letnim, mogą być utrzymywane w klatkach wolno stojących. Zimą, w okresie mrozów, należy królikom dostarczyć do klatki większą ilość ściółki, natomiast w okresie lata konieczne jest ustawienie klatek w miejscu zacienionym. Należy również pamiętać o zabezpieczeniu zwierząt przed przeciągami oraz wilgocią.

W budynkach gospodarskich, w których utrzymuje się mniejszą ilość królików, stosuje się klatki pojedyncze i dwuczęściowe (siatkowany wybieg i część obudowana pełniącą rolę gniazda). Duże fermy, tzw. Króliczarnie, wyposażone są zazwyczaj w jeden typ klatek ustawionych w kilku rzędach, najczęściej o dwóch lub trzech kondygnacjach.

Dobry efekt daje również chów na tzw. głębokiej ściółce. System taki jest mniej pracochłonny, wymaga jednak dużo więcej wolnej przestrzeni. Samice kocą się bezpośrednio do słomianej ściółki, budując w niej gniazda, nie ma więc potrzeby stosowania wykotnic. Ściółkę wymienia się raz w miesiącu bezpośrednio po odsadzeniu młodych. Ferma taka uważana jest za energooszczędną, gdyż praktycznie przy naszych warunkach pogodowych nie ma konieczności dogrzewania obiektu zimą.

Każdą fermę królików można zgłosić do oceny wartości użytkowej i hodowlanej, która wykonywana jest przez Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie. Wszystkie zwierzęta oceniane są raz w roku przez pracowników Centrum Hodowli, a na samice stada podstawo-

wego, które uzyskają w ocenie powyżej 95 pkt., wypłacana jest dotacja w wysokości 16 zł/szt. Zwierzęta muszą jednak być tatuowane, a hodowca zobowiązany jest do prowadzenia odpowiednich ksiąg hodowlanych. Dodatkowym atutem ferm objętych oceną wartości użytkowej i hodowlanej jest możliwość wystawiania zwierząt na wystawach w kraju i za granicą oraz możliwość sprzedaży materiału hodowlanego w cenie około 20 zł za 1 kg.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost ilości skór królików reksów na światowych rynkach futrzarskich. Centrum handlu tymi skórąmi jest aukcja Copenhagen Fur Center w Kopenhadze. Zainteresowanie, jakie budzą, powoduje wiele zapytań dotyczących hodowli tych zwierząt.

Jeszcze w latach 80. ubiegłego wieku popularnością cieszyły się króliki futerkowe normalnowłose, szczególnie te o kolorowym umaszczeniu, jak: srokacz, alaska czy czerwony nowozelandzki. Obecnie jednak zastosowanie tych skór w produkcji kuśnierskiej jest niewielkie ze względu na małą trwałość takich wyrobów. W 100–punktowej skali trwałości, według której ocenia się skóry futrzarskie, przyznaje im się zaledwie 10 pkt. Dlatego też, obecnie wykorzystywane są one głównie do produkcji filcu.

Reksy to grupa królików krótkowłosych, które strukturą okrywy włosowej różnią się znacznie od królików normalnowłosych. Charakterystyczny, dwuwarstwowy układ włosów, złożony z warstwy podszyciowej i warstwy pokrywowej, na skutek mutacji uległ u królików reksów zmianie. Włosy ościste i przewodnie, z reguły dłuższe, uległy znacznemu skróceniu i stały się o 2-3 mm krótsze od włosów puchowych, przez co są w okrywie prawie niewidoczne. Spowodowało to niezwykłą sprężystość okrywy, zwiększyła się jej gęstość, a także wytrzymałość. Włos tych królików jest delikatny, aksamitny w dotyku, zbliżony do okrywy włosowej szynszyli.

Pierwsze takie króliki pojawiły się we Francji w roku 1919 i właśnie one stały się zaczątkiem hodowli tych zwierząt na świecie. Początkowo wyhodowano króliki reksy o ubarwieniu brązowym, podobnym do skór bobrów, dlatego też nazwano je Castor-reksami. Obecnie znanych jest ponad 25 różnych odmian barwnych reksów. Nasz wzorzec oceny królików nie obejmuje niestety wszystkich z nich.

Królik castoreks
A Castor Rex rabbit

Królik stynowy ryś reks
A Satin Lynx Rex rabbit

Królik podpalany czarny reks
Black and Tan Rex rabbit

W Polsce w Wykazie Stad Królików Objętych Oceną Wartości Użytkowej i Hodowlanej, prowadzonym przez Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie, zarejestrowanych jest zaledwie kilkanaście ferm tych zwierząt. Być może, hodowców odstrasza nieco cena królików (około 200 zł za sztukę), jak również fakt, że trzeba je chować około 8 miesięcy, gdyż wtedy właśnie dojrzewa w pełni ich okrywa włosowa a skóra ma odpowiedni wymiar. Niestety, należy również dodać, że w stosunku do innych ras królików odznaczają się one niższą plennością, zdecydowanie większym wydzielaniem i większymi wymaganiami środowiskowymi.

Klatki dla reksów nie różnią się od klatek dla królików ogólnoużytkowych, jednak należy pamiętać o tym, że powinno się im zapewnić możliwie najlepsze warunki pomieszczeniowe i zoohigieniczne, chroniące zwierzę przed uszkodzeniem bądź zanieczyszczeniem futerka. Dlatego też, do hodowli reksów nie zaleca się używać klatek z głęboką ściółką, wskazane są natomiast klatki z podłogą rusztową, względnie z siatki, tak aby miały zawsze czysty spód.

Samice reksów dają średnio od 5 do 8 młodych. Liczba miotów w roku uzależniona jest od przyjętego systemu kryć. Młode samice przeznaczają się do rozrodu w wieku około 5 miesięcy i użytkuje 2 do 4 lat w zależności od intensywności rozrodu i uzyskiwanych wyników produkcyjnych. Samce dojrzewają nieco później w wieku 6-8 miesięcy. Odsadzanie młodych reksów można przeprowadzać nieco później niż królików brojlerowych, bo dopiero w 40-42 dniu życia. Samice w tym czasie powinny być już pokryte (Gugołek i Kowalska, 2006).

Najbardziej krytycznym momentem dla młodych królików jest okres odchowu przy matkach, często bowiem obserwuje się upadki, szczególnie przy zbyt licznych miotach. Związane jest to zazwyczaj z zaburzeniami w wydzielaniu mleka, jednak interwencja hodowcy we właściwym czasie może tę sytuację poprawić. Reksy są dość dobrymi mamkami, dlatego istnieje możliwość podkładania młodych do matek mających mniej liczne mioty.

Żywienie królików futerkowych różni się nieco od żywienia królików mięsnych. Wynika to przede wszystkim z długości okresu produkcyjnego. Króliki mięsne osiągają masę ubojową w wieku około 90 dni, natomiast okrywa wło-

sowa królików futerkowych dojrzewa znacznie dłużej – 7-8 miesięcy. Początkowo, do 2,5 miesiąca życia karmimy je do woli, najlepiej pełnoporcjową mieszanką granulowaną, następnie musimy ograniczyć ilość paszy treściwej, a podawać dobrej jakości siano lub słomę. W okresie ciąży i laktacji samic mieszanka paszowa powinna być wysokobiałkowa (około 18-19% białka o wysokiej wartości biologicznej) i wysokoenergetyczna (około 2450 Kcal).

Króliki hodowane z przeznaczeniem na skórki powinny być ubijane w okresie zimowym, kiedy okrywa jest najładniejsza i posiada najkorzystniejsze cechy futrzarskie. Za najbardziej optymalny przyjmuje się okres od połowy października do połowy marca. Reksy można ubijać już w wieku 5 miesięcy, kiedy okrywa włosowa uzyskuje swą pierwszą dojrzałość, jednak otrzymana skórka jest wówczas stosunkowo mała lub w 8. miesiącu, kiedy skóra jest już normalnie wyrośnięta. Decyzja ta jednak musi być podejmowana indywidualnie a za najważniejsze kryterium należy uznać stan okrywy włosowej. Musi ona być wyrośnięta i wyrównana na całym tułowi, bez widocznej tzw. szpilki, czyli wyrastających ponad warstwę włosów puchowych – włosów ościstych i przewodnich.

Jako najpowszechniejszą metodę uboju królików uważa się nadal metodę tradycyjną (przez uderzenie w tył głowy drewnianą pałką), chociaż według obecnie obowiązujących przepisów wymagane jest ubijanie królików poprzez porażenie prądem o natężeniu 0,3 ampera przez 5 sekund. Ubój zwierząt musi być wykonywany profesjonalnie, tak aby nie zniszczyć skórki, która przedstawia zdecydowanie wyższą wartość handlową niż mięso (cena sprzedaży 1 dobrej skóry około 50-60 zł). Sam proces skórowania przeprowadza się za pomocą ostrego noża, skórę ściąga systemem workowym, oczyszcza z resztek mięsa i tłuszczu, a następnie naciąga na odpowiednie prawidła w kształcie litery A. Wysuszone skóry zdejmuje się z prawideł, trzepie i przechowuje w pozycji wiszącej. Gwarancją wysokich zysków z tej hodowli jest właściwie przeprowadzony ubój zwierząt, wstępna obróbka ich skór, odpowiednie suszenie i kosmetyka przed sprzedażą.

Królik Hawana reks
Havana Rex rabbit

Królik reński reks
Rheinland Rex rabbit

Królik szynszylowy reks
Chinchilla Rex rabbit

Należy pamiętać, że reksy dostarczają również mięsa, ich tuszki nie odbiegają pod względem umięśnienia od tuszek królików innych ras, a mięso ma podobne walory smakowe. W 2004 r. w drugim numerze kwartalnika „Króliki”, wydawanego przez Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki w Chorzelowie, przedstawiono kalkulację opłacalności hodowli królików krótkowłosych opracowaną przez panią Teresę Chmielarczyk – hodowczynię reksów z Radziszowa. Według tej autorki, proces wyprodukowania skóry rekasa trwa średnio 225 dni, a koszty wynoszą 31,8 zł. Składają się na nie koszty: paszy treściwej – 19,80 zł, siana - 8 zł i szczepio-

nek - 4 zł. Spodziewany zysk to cena sprzedaży skóry - 50-60 zł i mięsa - 20-25 zł. Zatem bilans wypada dodatnio i zachęcająco.

Należy mieć nadzieję, że ta ciekawa, rozwijająca się ciągle dziedzina hodowli znajdzie niedługo więcej amatorów. Zachętą do tego mogą być prezentowane w artykule zdjęcia reksów wykonane na wystawie królików w miejscowości Tyniste nad Orlicą w Republice Czeskiej. W roku 2004 na tej właśnie wystawie pojawił się po raz pierwszy królik satynowy ryś reks, którego włosy pozbawione są rdzenia, stąd widoczna aksamitna mora na futerku. Być może jest to kolejna droga poszukiwania skór o jeszcze ciekawszym wyglądzie.

Literatura

Gugolek A., Kowalska D. (2006). Królewskie króliki reksy. Rolnicze abc, ss. 15-17.

Gut A., Piórkowska M., Niedźwiadek S., Dudziuk W. (1989). Evaluation of a simplified feed mixture in the nutrition of White New Zealand rabbits. Roczn. Nauk. Zoot., 16, 2:169-178.

Kopański R. (1984). Racjonalny chów królików. PWR i L, Warszawa.

Lebas F. (2000). Les besoins vitaminiques du lapin. Cuni culture, 155, 27 (5), Septembre/Octobre 2000.

Łabecka S. (1990). Wyniki wzrostu młodych królików rzeźnych trzech ras i ich krzyżówek. Roczn. Nauk. Zoot., 17, 1-2: 41-52.

Parigi-Bini R. (1988). Recent developments and future goals in research on nutrition of intensively reared rabbits. Proc. 4th World Rabbit Congress Budapest, 3: 1-29.

KEEPING RABBITS – FOR MEAT OR FUR PRODUCTION?

Summary

Rabbit keeping and breeding has undergone many changes over the last century. In the 1980s, when fur production declined in importance, rabbit growth began to be studied in terms of meat production. Rex rabbits appeared in Poland in the late 1990s. They are used mainly for their highly original fur coat and skin is the basic product.

The following traits should be considered when choosing slaughter rabbits for intensive production:

- early maturing (can be included in the foundation herd at 4-4.5 months of age and used for reproduction),
- high fertility and prolificacy (breeds characterized by high reproductive activity, females giving birth to large litters, with more than 7 rabbits per litter),
- high rate of growth and daily gains above 35 g,
- low feed intake per kg gain (approx. 3.5 kg),
- good muscling and low fatness.

The price of live rabbits in slaughterhouses ranges from 4.5 to 5.5 zloty per kg. Much higher prices are offered by EU slaughterhouses, but they are interested in buying at least 2000 rabbits a week, a condition that Polish farms are unable to fulfil.

In recent years, the number of Rex rabbit skins on the international fur market has been observed to increase. The Copenhagen Fur Center auction in Copenhagen is the main centre of Rex skin trade.

Rex rabbits are a group of short-haired rabbits whose fur coat structure is considerably different from that of normal-haired rabbits. The characteristic double-layer configuration of hair, comprising undercoat and guard layers, has changed in Rex rabbits as a result of mutation. Awn and leading hair, generally longer, became much shorter (by 2-3 mm) than undercoat hair, which makes them almost invisible. This made fur coat exceedingly springy with increased density and strength. Rex hair is delicate and velvety and resembles the chinchilla's fur coat to the touch.

The expected profit from the sale of Rex rabbits is 50-60 zloty for skins and 20-25 zloty for meat.